

Franse Klooster

Visiedocument voor behoud en
herbestemming van het Franse Klooster

COLOFON

Stichting Behoud van Klooster, Kapel en Orgel
zijnde het 'erfgoed' van de zusters van de Goddelijke
Voorzienigheid gelegen aan de Walramstraat 23 te
Sittard.

Bestuur:

- Eerwaarde zuster M.A.A. Houtvast
- De heer L.F.J. Jansen, voorzitter
- De heer B.J. Scholte
- De heer J.J. Smeets
- De heer E.J.M.W. Verleng, secretaris-
penningmeester
- Mevrouw P.M.J. Claessen

Adres secretariaat:

Charles Beltjenslaan 9

6132 AD Sittard

046 - 4377591

06 - 30567774

info@stichtingbehoudfranseklooster.nl

www.stichtingbehoudfranseklooster.nl

KvK 53126483

Leden werkgroep Visiedocument Franse Klooster

- W.M.H. Bressers MBA, directeur eigenaar
Conferentiehotel Kappelerput
- Drs. T.J.G.M. Hansen, voormalig onderwijs-
bestuurder, voormalig wethouder Sittard-Geleen
- Ir. J.F.J.M. Laudy, voormalig bestuurder
woningcorporatie Weller
- Ir. M.L.P. Proosten, architect

April 2013

Herdruk Mei 2014

VOORWOORD

De Stichting *Behoud Franse Klooster* is in 2011 opgericht als voortzetting van een groep enthousiaste vrijwilligers, die zich beijverde voor de instandhouding van het erfgoed van de Zusters van de Goddelijke Voorzienigheid. Zij stelt zich ten doel: het behoud van alle roerende en onroerende zaken behorende bij het Franse Klooster, (1905-1908), de Kapel (1932) en het Verschueren Pijporgel (1939).

De Stichting is eigenaar van het orgel dat, evenals alle overige roerende zaken, zorgvuldig is opgeslagen.

De Stichting ontwikkelt de volgende activiteiten om haar doel te realiseren:

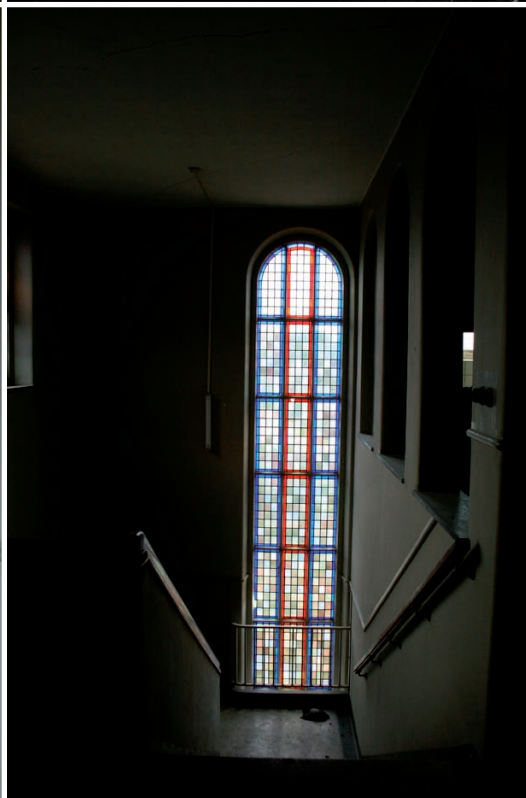
- het verwerven van fondsen om op termijn de restauratie en herplaatsing van het orgel mogelijk te maken;
- als gesprekspartner optreden voor gemeente en wijk over de toekomstige bestemming van de gebouwen en de grond;
- het ontwikkelen van een visie op een toekomstige functie en bestemming van het erfgoed;
- het onder de aandacht brengen en initiatief nemen voor de conservatie van de onroerende en roerende objecten.

De Stichting heeft een grote groep vrijwilligers voor het organiseren van activiteiten voor het werven van fondsen en donateurs, de *“Vrienden van de Stichting”*. Daarnaast laat het Bestuur zich bijstaan door een adviesgroep van mensen met kennis van bouw, projectontwikkeling, architectuur, monumenten en cultuurhistorie om een toekomstvisie voor het Erfgoed te realiseren.

In ons visiedocument zijn wij niet alleen uitgegaan van de functionele toepassingsmogelijkheden van het gebouwencomplex maar, hebben wij met name gezocht naar de discrepanties tussen het aanbod en de te verwachten vraag naar huidige en toekomstige voorzieningen als gevolg van de lokale en regionale ontwikkelingen. Het Kloostercomplex kan hier een rol van betekenis in spelen. Dit document geeft aan potentiële investeerders en/of andere marktpartijen inzicht in de mogelijke herbestemmingsopties voor het Franse Klooster, in het licht van nieuwe lokale en regionale economische ontwikkelingen en initiatieven.

De Stichting is zich bewust van de beperkingen van de huidige economische conjunctuur. Tegelijkertijd heeft de Stichting veel vertrouwen in een gemeentelijke overheid die aan cultuurhistorische waarden binnen haar gemeentegrenzen groot belang hecht. Met slagkracht, creativiteit en durf moet het in Sittard-Geleen mogelijk zijn de historie voor de toekomst te bewaren.

Sittard-Geleen, april 2013

INLEIDING

Het belang van het behoud van het Franse Klooster

Zoals in het voorwoord is aangegeven, zet de Stichting zich in voor het gehele of gedeeltelijke behoud van het Franse Klooster en de Kapel. Voor de Sittardse gemeenschap heeft het kloostercomplex een cultuurhistorische maar vooral ook een emotionele waarde. Hier stond de wieg van de gezondheidszorg in de Westelijke Mijnstreek. Dit was voor het College van Burgemeester en Wethouders de belangrijkste reden voor het besluit, genomen op 21 april 2009, om het Franse Klooster tot gemeentelijk monument te verklaren.

Voor vele inwoners van Sittard-Geleen en de omringende regiogemeenten is het Franse Klooster, het ziekenhuis van de Goddelijke Voorzienigheid, de plaats geweest waar ze zijn geboren, geneeskundige hulp hebben gekregen maar ook de laatste levensuren van familieleden en vrienden hebben beleefd. Deze nadrukkelijke 'maatschappelijke waarde', het erfgoed van de zusters van de Goddelijke Voorzienigheid en van de stad Sittard-Geleen moet en kan, als we de waarde zoals hierboven beschreven onderschrijven, behouden blijven.

Als Stichting realiseren we ons dat het behoud van erfgoed in de vorm van grond en opstallen alleen bij een duurzame vorm van hergebruik mogelijk is. De symbiose van publieke en private functies moet (in de nieuwe terminologie), als Maatschappelijk Vastgoed in staat zijn te renderen en een impuls geven aan de rol van Sittard-Geleen als centrumgemeente.

De Stichting houdt zich nadrukkelijk met de herbestemmingsvraag bezig. Als je zoveel waarde aan erfgoed hecht, dan verplicht je jezelf mee te denken met de eigenaren van het object. Daarom spant de Stichting zich in om met deskundigen, overheden, private partijen en anderen te praten over de mogelijkheden tot behoud van het kloostercomplex. Behoud van het waardevolle complex kan uitsluitend worden gegarandeerd door een duurzame herbestemming te realiseren.

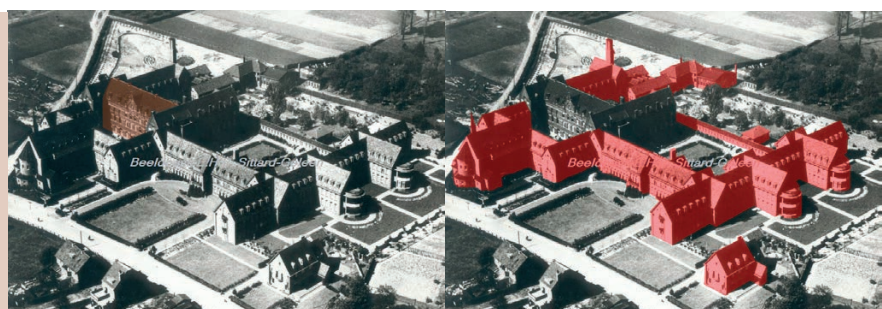
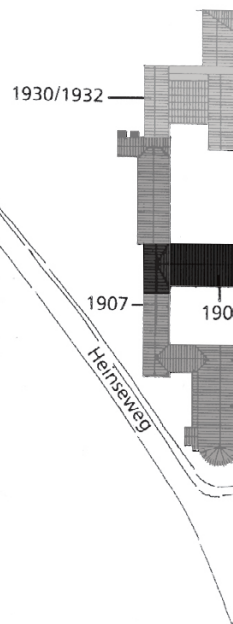
DE GESCHIEDENIS VAN HET FRANSE KLOOSTER

In 1905 liet de Franse religieuze Orde van de Zusters van de Goddelijke Voorzienigheid ("La Devine Providence") een kloostergebouw realiseren in de Gemeente Sittard, een langgerekt gebouw naar ontwerp van de Roermondse architect Hubert Bertrams. Het was aanvankelijk slechts bedoeld als klooster voor de orde. De zusters gingen zich al snel bezig houden met ouderen- en ziekenzorg. Als gevolg van deze activiteiten werd reeds in 1908 tot uitbouw van het klooster besloten. Architect Nic. Ramaekers tekende de uitbreidingsplannen. In 1923 werden de zorgactiviteiten als ziekenhuisactiviteiten erkend en kreeg het de naam: ziekenhuis *de Goddelijke Voorzienigheid*. De explosieve bevolkingsgroei die het gevolg was van de komst van de Staatsmijn Maurits in Geleen zorgde ook voor een toenemende behoefte aan gezondheidszorg.

In 1925 werd besloten een compleet nieuw ziekenhuiscomplex te bouwen, aanpalend aan het bestaande kloostercomplex. Het Leidse architectenbureau van der Laan tekende het ontwerp. De bouw vond plaats tussen 1928 en 1932. In de jaren zestig en zeventig heeft grootschalige nieuw- en verbouw plaatsgevonden, waarbij grote delen van het in de jaren twintig gebouwde ziekenhuisdeel zijn gesloopt en vervangen. Gelukkig zijn het oorspronkelijke kloostercomplex met zijn uitbreidingen van 1908 en de kapel (1932) gehandhaafd en onderdeel gebleven van het ziekenhuiscomplex. In 1987 is het Sittardse ziekenhuis gefuseerd met het ziekenhuis in Geleen. De naam werd gewijzigd in Maaslandziekenhuis. Rond de eeuwwisseling kregen de plannen voor de nieuwbouw op de unilocatie tussen Sittard en Geleen vaste vorm en werd het huidige Orbis Medisch Centrum gebouwd. Nadat het OMC in gebruik was genomen, werd het complex aan de Walramstraat ontruimd en, met uitzondering van het gemeentelijk monument 'Franse Klooster', gesloopt en werden grond en monument eigendom van de gemeente Sittard-Geleen.

Kapel

De Kapel (1932) is een eenbeukig gebouw met zijbeuken en een halfronde koorsluiting. Door de dominante positionering van de Kapel ten opzichte van de oorspronkelijke kloostergebouwen, neemt deze ook een opvallende positie in het anno 2013 resterende complex.

1905/07

1926/32

ONTWIKKELINGSPOTENTIEEL

Het kloostercomplex met de contouren en omvang zoals beschreven in het besluit van april 2009, waarin het tot gemeentelijk monument werd verklaard, is gelegen op een terrein van circa 6 ha. Het kloostercomplex is niet in gebruik en is maximaal geconserveerd voor een onbepaalde overbruggingsperiode. Gebouwen en terrein maken deel uit van het stadsontwikkelingsplan *Sittard Revisted* van Jo Coenen. Binnen deze plannen wordt het gehele gebied, inclusief Franse Klooster, aangeduid als deelgebied 3.

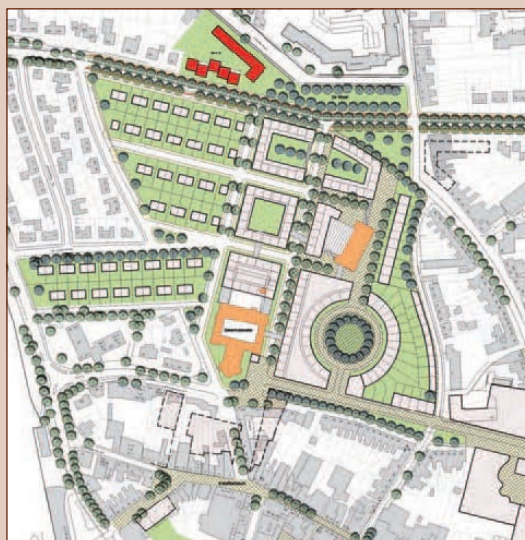
In het kader van *Sittard Revisited* wordt thans gewerkt aan de uitvoering van de Ligne, in de volksmond nog de Dobbelsteen geheten. Aan de Odasingel zijn de renovatie en nieuwbouw van de Odaflat, de Dominicaan en de Rosatoren gereed. De uitvoering van de rest van *Sittard Revisited* wordt voorlopig getemporiseerd. De oude ziekenhuislocatie, het huidige terrein rondom het Franse Klooster zal daarom worden getransformeerd tot een tijdelijk park. Het bestemmingsplan voor dit gebied, legt weinig beperkingen op ten aanzien van toekomstige herbestemmingsopties.

De gebouwdelen van het kloostercomplex, het gemeentelijk monument, hebben volgens de Stichting voor ca 60% een monumentale en/of cultuurhistorische waarde. De uitwerking hiervan vindt u op pagina 10.

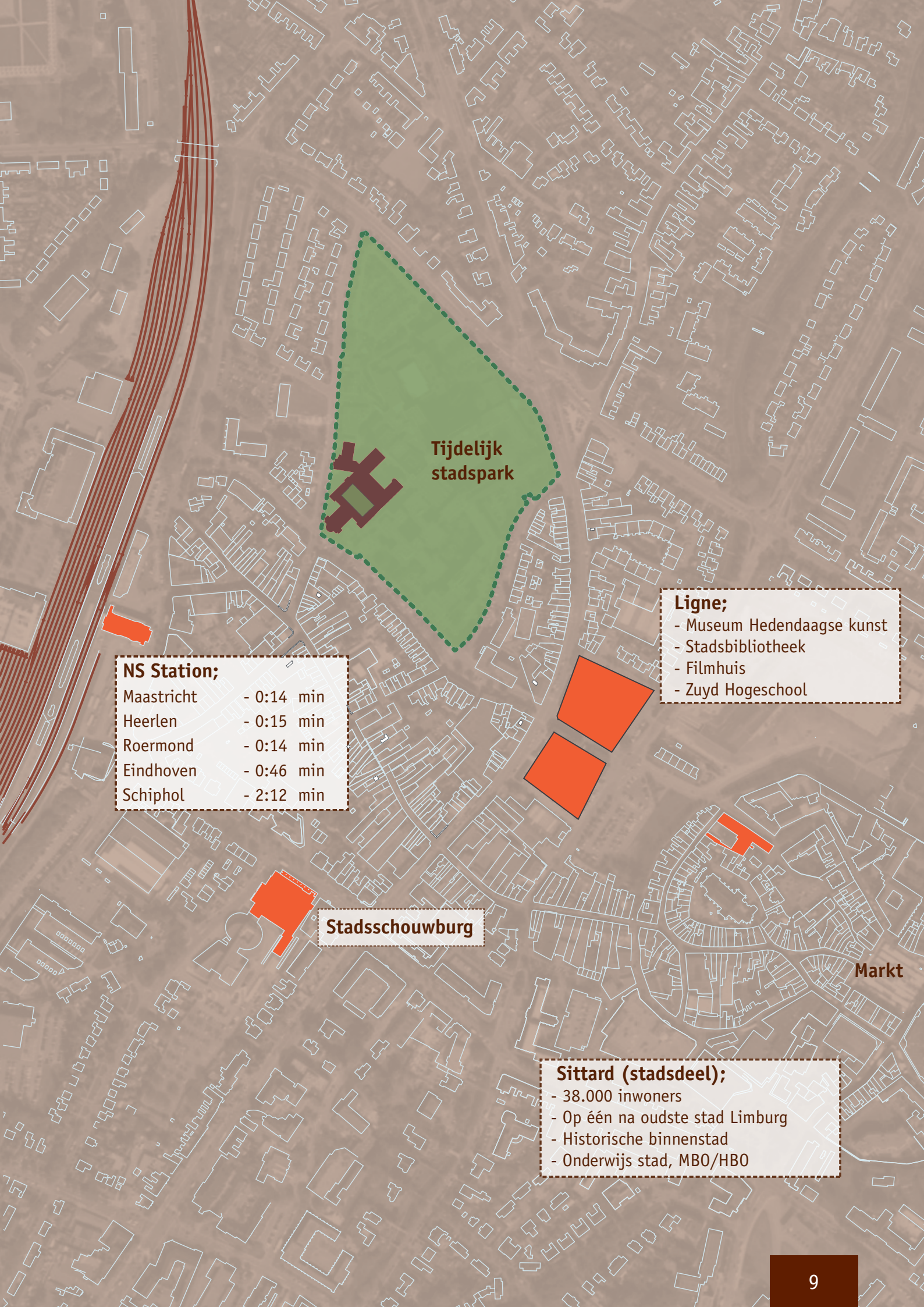
De gebouwen en het terrein bevinden zich voor Sittard-Geleen op een strategisch hoogwaardige locatie. De omvang en de ligging van het *Franse Klooster*, het bestemmingsplan, de korte afstand tot het station, de nabijheid tot het stadscentrum en de start van het Ligne project bieden ongekennde ontwikkelingskansen voor de stad. Er is geen andere, niet-industriële ontwikkellocatie in de Westelijke Mijnstreek met een dergelijke kansenkaart. Dit geldt eveneens voor de monumentale en cultuurhistorische waarde. Wij zijn op grond van het bovenstaande tot de conclusie gekomen dat het ontwikkelingspotentieel zeer groot is.

Voorlopig Ontwerp, tijdelijk park

Deelgebied 3, plannen Sittard Revisited, Jo Coenen

NS Station;

Maastricht	- 0:14 min
Heerlen	- 0:15 min
Roermond	- 0:14 min
Eindhoven	- 0:46 min
Schiphol	- 2:12 min

Ligne;

- Museum Hedendaagse kunst
- Stadsbibliotheek
- Filmhuis
- Zuyd Hogeschool

Stadsschouwburg

Markt

Sittard (stadsdeel);

- 38.000 inwoners
- Op één na oudste stad Limburg
- Historische binnenstad
- Onderwijs stad, MBO/HBO

2160

255

BLAD. B

R.K. ZIEKENHUIS
DE GODDELIJKE VOORZIENIGHEID
SITTARD
BEGANE GROND
SCHAAL 1:200

WASCHHUIS

CHIRURGIE EN RÖNTGENOLOGIE

KEUKENS EN
KETELHUIS

B

ZUSTERTUIN

KLASSEAFDEELING

D

ROUWKAPEL

ZUSTERHUIS

C

BINNENTUIN

KAPEL MET ZIJVLEUGELS

A

HEINSCHEN WEG

- monumentale waarde, behouden
- hoge cultuurhistorische waarde, bij voorkeur behouden
- positieve cultuurhistorische waarde, bouwkundig verwaarloosde staat, bij nieuwbouw contour herstellen
- indifferente cultuurhistorische waarde, bouwkundig indifferent
- reeds gesloopt

LEIDEN, FEBR. 1936
ARCHITECTEN
L. VAN DER LAAN
DR. JAN. A. V. D. LAAN

WAARDEBEPALING

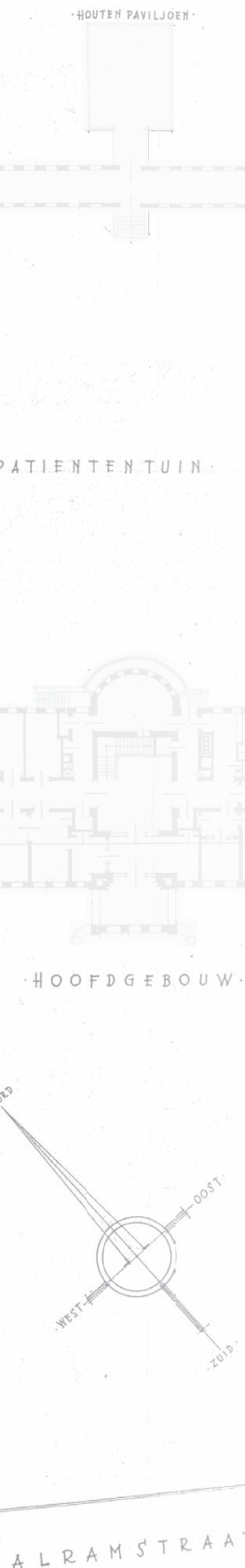
Op 21 april 2009 heeft het College van Burgemeester en Wethouders van de Gemeente Sittard Geleen een deel van het toenmalig ziekenhuiscomplex tot gemeentelijk monument verklaard. Het omvat de oorspronkelijke hoofdbouwmassa uit 1905 met aangebouwde zijvleugels uit 1907-1908 en de Kapel met zijvleugels, achtervleugel en mortuarium uit 1926-1933.

In de waardestelling wordt in zijn algemeenheid aangegeven: *“Het object is van belang vanwege zijn schoonheid, betekenis voor de wetenschap en haar cultuurhistorische waarde”.*

De stichting heeft na een uitgebreide rondgang met externe deskundigen belangrijke waarden van het huidige gebouw bepaald. Hierbij is de huidige staat van het pand meegenomen met inachtneming van de cultuurhistorische waarde.

In 2012 heeft Twynstra en Gudde in opdracht van de Gemeente Sittard-Geleen een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijke herbestemmingsopties van het Franse Klooster. De conclusies en bevindingen uit hun rapport: “Analyse herbestemming Franse Klooster”, komen in hoofdlijnen overeen met de visie op waarde en herbestemming zoals neergelegd door de Stichting in dit document.

Op de tekening worden vier gebouwdelen afzonderlijk van elkaar gewaardeerd. Het rode gedeelte, bouwdeel A, is van monumentale waarde en moet worden behouden. Het blauwe deel, bouwdeel B, beschikt over een hoge cultuurhistorische waarde en zou, met name vanwege haar details en bouwkundige staat, bij voorkeur behouden moeten blijven. Het groene deel, bouwdeel c, is ondanks haar hoge cultuurhistorische staat in een bouwkundig verwaarloosde staat en daarom heel moeilijk te behouden. Het ecru gekleurde deel, bouwdeel D, is zowel cultuurhistorisch als bouwkundig niet van belang.

REGIONALE ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN

Sittard-Geleen is de centrumgemeente in de Westelijke Mijnstreek en maakt deel uit van de Euregionale driehoek Maastricht - Heerlen - Sittard-Geleen. In Zuid Limburg hebben partijen elkaar gevonden om te komen tot samenwerking en concentratie op het gebied van kennis, kennisoverdracht en industriële toepassingen. Onder de naam Brainport2020 is er een grootschalig en ambitieus programma gestart om Zuidoost-Nederland een koploperpositie te geven in de internationale kenniseconomie.

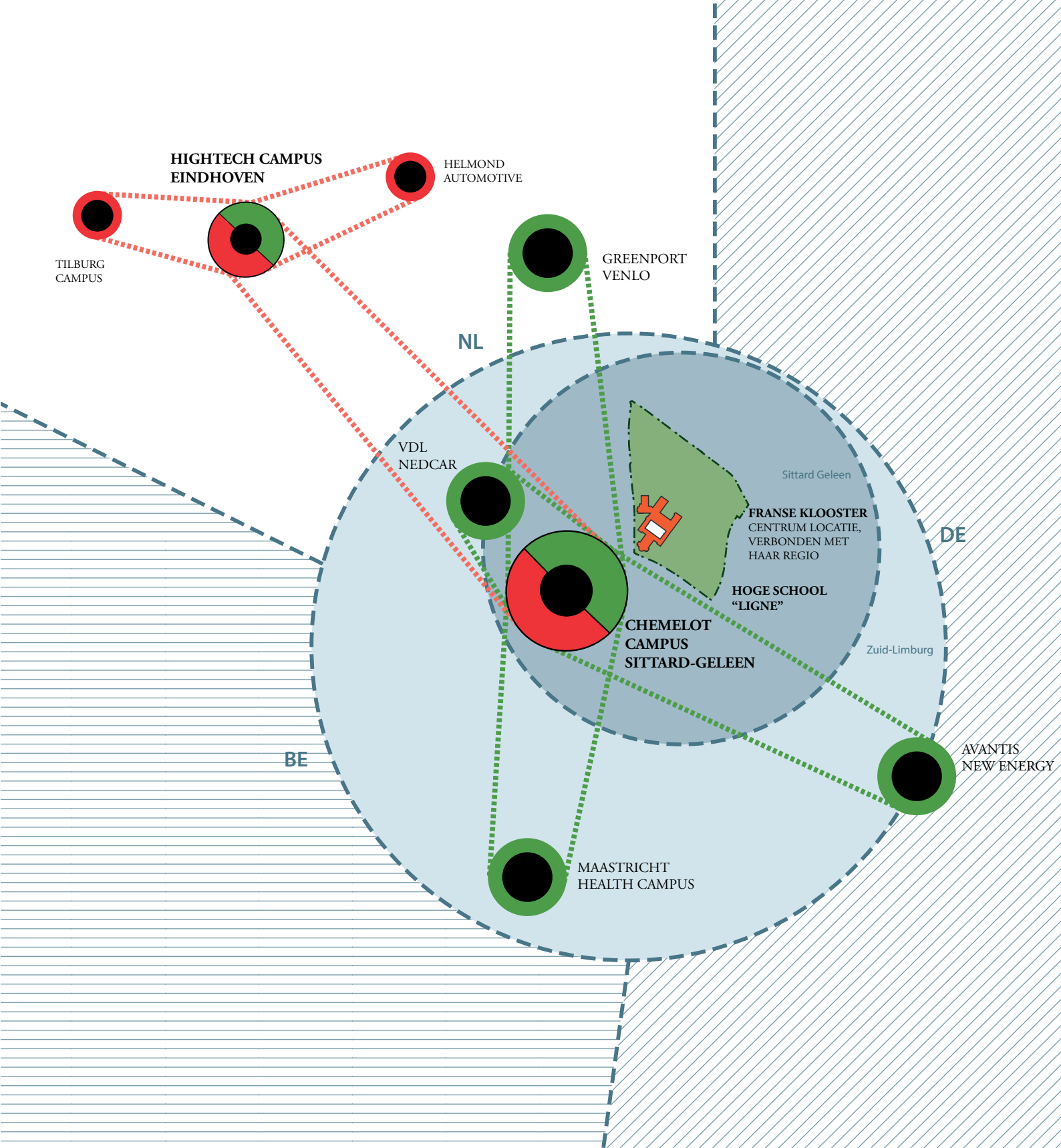
Voor Zuid-Limburg is in het voorjaar van 2010 Limburg Economic Development (LED) opgericht, een samenwerkingsverband tussen bedrijfsleven, overheid en onderwijs met als doel het realiseren van het Brainport2020-programma. Dit programma moet resulteren in een verwachte banengroei van 17.000 banen, waarvan 2000 kenniswerkers, voornamelijk uit het buitenland, en een sluitende aanpak van de vergrijzing.

De pijlers onder deze ontwikkeling zijn de Chemelot Campus Geleen, de Maastricht Health Campus en het Expertisecentrum Innovatieve Zorg en Technologie. In de komende jaren worden tientallen miljoenen geïnvesteerd om de ambities te realiseren.

Met de overname door VDL van Nedcar en de ondertekening van de eerste productiecontracten met de Duitse auto-industrie is er nieuwe zekerheid voor de automotive activiteiten in Zuid-Limburg. Door de komst en de groei van de Chemelot Campus en de VDL betrokkenheid bij Nedcar zullen veel nieuwe medewerkers van buiten de regio zich hier voor korte of langere tijd moeten vestigen (kenniswerkers, mensen in opleiding, high-potentials, onderzoekers). Zij zijn op zoek naar onderdak, een werkplek voor een paar uur, een dag of langere tijd en recreatie. Hotels voorzien veelal niet in die vraag en men zal op zoek gaan naar short-stay accommodaties.

Nu deze ontwikkelingen zich aandienen, de stad zich herbevestigt als studentenstad met de start van het Ligne project en de uitbreiding van de treinverbinding naar de Randstad naar 4 x per uur met een rechtstreekse verbinding naar Schiphol een feit is, dringt de vraag zich op of de stad Sittard-Geleen wel de service-infrastructuur kan bieden om in de vraag naar voorzieningen te voldoen. Het gaat om voorzieningen zoals: moderne faciliteiten voor werken en ontmoeten, short-stay op moderne leest voor kenniswerkers, conferentie- en kleinschalig cultuuraanbod, modern, stijlvol en breed horeca aanbod. Het is niet alleen belangrijk de kenniswerker en de student in de stad te krijgen, maar ze ook te houden. Daar hoort ook bij het aanbod van internationaal onderwijs voor de jeugd.

Voor de invulling van de reclameboodschap van Zuid-Limburg, “Je zal er maar wonen...” zijn niet alleen de landschapsumgeving en een aantrekkelijk woningaanbod noodzakelijk, maar ook voorzieningen die passen in deze tijd van wonen, werken en recreëren voor de aankomende generatie.

Aansluiting op de zakelijke markt van Sittard en haar regio

TOEKOMSTIGE TRANSFORMATIE

In het licht van hiervoor genoemde regionale en lokale economische ontwikkelingen en het daarbij horende voorzieningenniveau komen wij tot de volgende waarnemingen en conclusies.

Vele gesprekken met deskundigen en het bestuderen van nationale en internationale referentieprojecten rechtvaardigen de conclusie, dat het om een set van voorzieningen gaat die in Sittard-Geleen in onvoldoende mate aanwezig, versnipperd of van onvoldoende kwaliteit is om in de ambitie van regio en stad te voorzien.

De herbestemmingsopties, waarvoor wij kansen zien voor het project *Franse Klooster*, geven wij hieronder aan met de referentieprojecten die wij daarbij voor ogen hebben.

Meeting concept

Meeting concept

We zien in het Franse Klooster een mooie kans voor het realiseren van een *meeting concept*, een locatie:

- waar mensen elkaar ontmoeten, zowel zakelijk als privé; als collega's en als vrienden of familieleden; voor een zakelijk gesprek, een bijeenkomst, een ontvangst of een feest;
- waar tijdelijk in teamverband kan worden gewerkt aan projecten;
- waar kansrijke bedrijven voor de korte termijn onderdak vinden, mogelijk in combinatie met wonen in short-stay appartementen of studio's met mogelijkheden tot full-service;
- als hotspot voor de nieuwe generaties die we in de regio nodig hebben om de economische ontwikkeling tot bloei te laten komen.

Kwaliteitshoreca

Kwaliteitshoreca

Naast zakelijke ontmoetingsruimten kan met kwaliteitshoreca invulling worden gegeven aan sfeervolle brasserie en lounge.

Cultuur

Cultuur

Ook voor concerten, evenementen, congressen en ontvangsten is de kapel van het Franse Klooster uitstekend geschikt te maken. Het geheel kan vanwege de cultuurhistorische achtergrond een verrassende ervaring en onderscheidende beleving aanbieden. Voor een ontmoetingsfunctie is de locatie uitstekend gelegen en kan ertoe bijdragen dat Sittard-Geleen haar imago als een centrumgemeente in Zuid-Nederland kan revitaliseren.

TOEKOMSTIGE TRANSFORMATIE

Hoewel de markt van 'business travel, incentive & meetings' in de achter ons liggende jaren gekrompen is, zijn er nationaal en internationaal grote verschillen. Innovatieve, onderscheidende aanbieders met oog voor nieuwe behoeften doen het beter dan gemiddeld. Locaties met een speciale, verrassende beleving trekken de aandacht. Dat zijn zeker ook plekken van industrieel of cultureel erfgoed (Westergasfabriek, Strijp, de Philips lichttoren). Voor de zakelijke markt is de aanwezigheid van bedrijvigheid van belang en de attractiviteit (cultuur, uitgaan, bezienswaardigheden) van de omgeving; voor internationale gasten de ligging en bereikbaarheid ook ten opzichte van de (internationale) luchthavens.

Voor restaurants en andere horeconcepten geldt dat bijzondere en innovatieve concepten het beter doen. Kwaliteit en ambiance worden gewaardeerd. Een verhaal vanwege de locatie of door bijvoorbeeld zelf ontwikkelde producten maakt de gelegenheid attractiever.

In de uitwerking is veel aandacht nodig voor technologie, vormgeving en verrassende ervaring; een bijzondere locatie met een bijzondere en levendige uitstraling. Het hoeft niet perse luxe te zijn, maar wel kwaliteit : *affordable luxury*. Zie hiervoor bijvoorbeeld het Nederlandse hotelconcept als Citizin of vergader- en ontmoetingsconcepten als Seats2Meet of IgLuu, Den Haag.

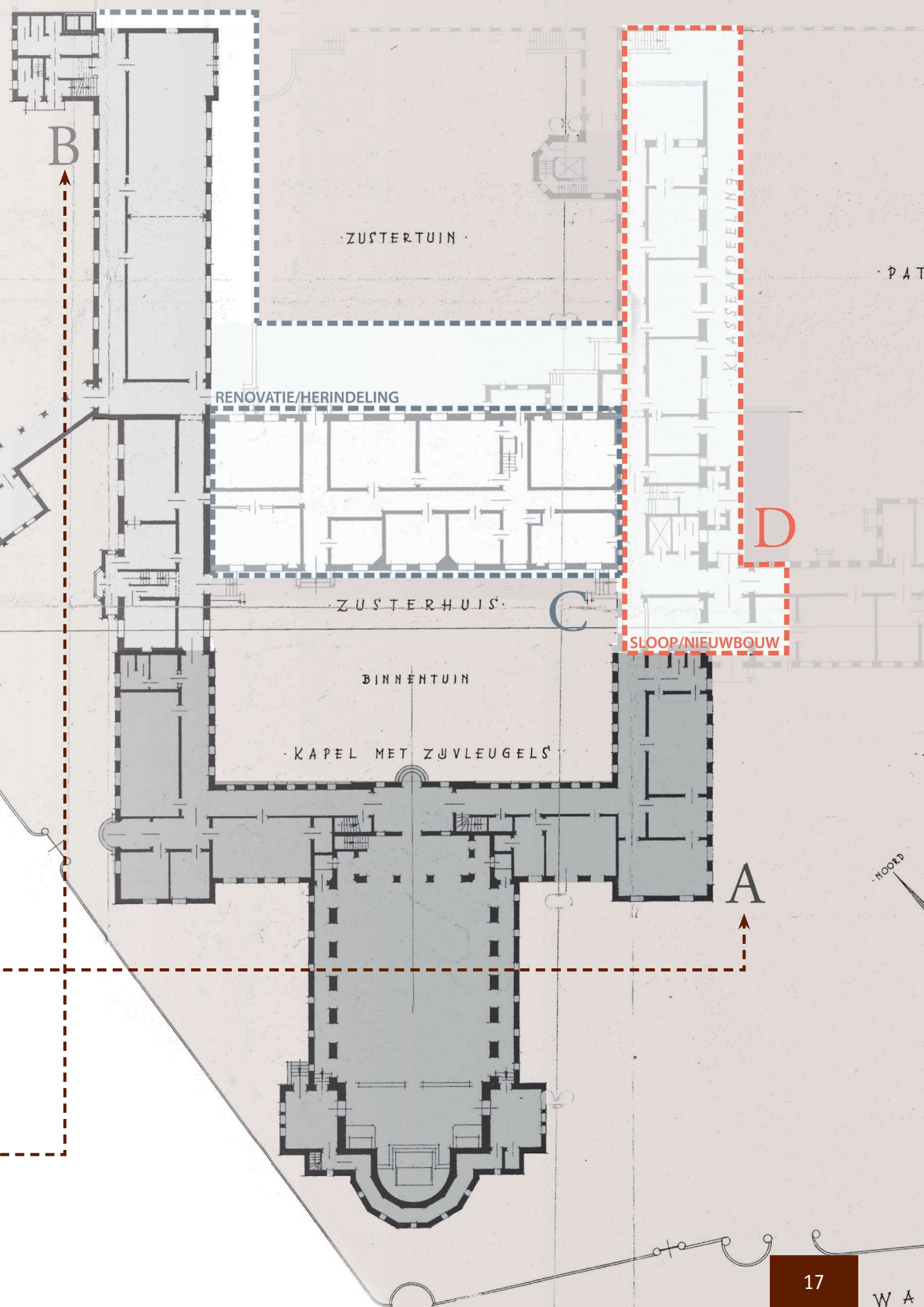

Bouwdeel A

- ontvangsten, recepties, jubilea
- productpresentaties
- bruiloften (trouwlocatie + receptie + feest)
- bar-brasserie-restaurant + terras
- zakelijke ontmoeting:
 - eigentijdse vergaderfaciliteiten
 - zalen/werkruimten: van 5 tot 250 pax
 - diverse settings (hoog/laag werk/ lounge meubilair)
 - business lounge's
 - grote zakelijke bijeenkomsten (v.a. 75 pax)
- evenementen
- concerten, tentoonstellingen, uitvoering (binnen en buiten)
- buitenevenementen

Bouwdeel B

- Short-stay service studio's
- Lofts (woon-werk appartementen)
- innovatieateliers
- (short rent) kantoorruimte/ werkruimte

B

ZUSTERTUIN

RENOVATIE/HERINDELING

ZUSTERHUIS

BINNENTUIN

KAPEL MET ZIJVLEUGELS

KLASSEAFDELING

D

SLOOP/NIEUWBOUW

A

NOORD

Een Limburgse miljoenenregen

Een bruidschat voor Schunck

KENNIS 'Regio kan het niet alleen betalen'

Van Rooij: voor campus geld provincie nodig

RAPPORT Brabant eerste. Utrecht tweede. Zuid-Holland laatste

ING: Limburg in top drie innovatiefste provincies

CULTUUREDUCATIE 'Jongeren binden aan stad' • Focus op popmuziek

Ton voor talentontwikkeling

'Gemeente, niet met de neus voorop lopen'

Een beetje stout met **ESSENT-GELD**

KENNIS 'Regio kan het niet alleen betalen'

'Geld provincie nodig voor Campus Greenport'

KENNIS-AS UM, AZM en Zuyd Hogeschool mikken met geld provincie, Rijk en Brussel op investering van 580 miljoen

Mega-impuls kenniseconomie

BOUW Atrium presenteert artist impression van de 164 miljoen euro kostende nieuwbouw en renovatie in Heerlen

Dit wordt het nieuwe ziekenhuis

INVESTERING Banken eisen invloed en garanties voor financiering nieuwbouw op Chemelot

Provincie bankiert voor de campus

TENSLOTTE

Met een recente publicatie van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (januari 2013 “Een toekomst voor Kloosters”), wordt het belang van herbestemming door transformatie van bestaande monumenten nog eens benadrukt en wordt een praktische handreiking gedaan aan eigenaren, gemeenten, architecten en ontwikkelaars.

Het onderwerp staat op vele agenda’s van stadsbestuurders en investeerders. Rijksoverheid en provincies onderstrepen het belang van ‘behoud van’.

De Stichting Behoud Franse Klooster wenst met dit visiedocument niet het belang van het behoud blind te onderstrepen maar ziet grote kansen in Sittard – Geleen het “oude” te binden op onze visie over de economische ontwikkelingen van stad en regio.

Het vraagt durf van stadsbestuurders, provincie en maar vooral ook van investeerders om in deze visie te geloven. Daarnaast moet er voldoende uithoudingsvermogen aanwezig zijn om de ambities te realiseren.

